

PRAWDA O KŁAMSTWACH PRZEMYSŁU TYTONIOWEGO

Tematy:

1. Konsumpcja wyrobów tytoniowych w Polsce str. 2
2. Polityka akcyzowa w Polsce str. 3
3. Wzrost akcyzy na wyroby tytoniowe, a przemysł str. 4
4. Straty powodowane przez przemysł str. 5
5. Wyroby tytoniowe zza wschodniej granicy str. 6
6. Załamanie legalnej sprzedaży wyrobów tytoniowych str. 7
7. Straty dla budżetu państwa str. 7
8. Niebezpieczeństwo utraty tysięcy miejsc pracy w branży tytoniowej str. 8
9. Ostrzeżenia obrazkowe str. 9
10. Palenie papierosów jako osobisty wybór str. 10

Więcej interesujących materiałów na stronie www.ptpz.pl.

Fakt 1

Wielu konsumentów wyrobów tytoniowych zarówno w Polsce, jak i na świecie rozpoczyna przygodę z papierosami w dzieciństwie lub w okresie dojrzewania. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) aż 64% chłopców i 53% dziewcząt w wieku 13–15 lat podjęło w swoim życiu próbę palenia papierosów. 30% chłopców i 21% dziewcząt próbowało palić przed ukończeniem dziesiątego roku życia¹.

Fakt 2

Niedawne badania wykazały, że **elastyczność cenowa popytu wśród młodzieży jest około trzech razy większa niż elastyczność popytu na wyroby tytoniowe wśród dorosłych.** Sugeruje to, że młodzi palacze są bardziej podatni na zmianę swoich zachowań związanych z paleniem tytoniu w odpowiedzi na podniesienie cen wyrobów tytoniowych. Istotne jest regularne podnoszenie cen wyrobów tytoniowych na poziomie inflacji lub wyższym, aby zapobiegać rozpoczynaniu konsumpcji wyrobów tytoniowych przez młodzież oraz zmniejszyć bieżącą konsumpcję i zachęcić młodych palaczy do rzucenia nałogu².

Fakt 3

Grupy o niskim dochodzie, włączając niewykwalifikowanych pracowników fizycznych i rencistów, przeznaczają większą część swoich całkowitych wydatków na produkty tytoniowe niż bogatsze gospodarstwa domowe. Należy sądzić, że wydatki te wypierają realizację zapotrzebowania na podstawowe towary i usługi, jak opieka zdrowotna, dobrej jakości produkty żywnościowe czy edukacja (co określa się mianem alternatywnych kosztów palenia). Przeciwnicy podnoszenia podatku od tytoniu zwracają uwagę na fakt, że skoro w gospodarstwach domowych o niskich dochodach znaczną część zarobków przeznaczają na tytoń, te same grupy społeczne mogą wydawać niewspółmiernie więcej już po wzroście akcyzy. Należy jednak pamiętać, że są to środowiska szczególnie wyczulone na poziom cen, stąd też zakłada się, że podwyżka cen wyrobów tytoniowych będzie sprzyjała ograniczeniu wydatków na nie².

Fakt 4

Specjaliści ds. polityki tytoniowej są zgodni, że **rząd nie powinien zmniejszać podatku akcyzowego od wyrobów tytoniowych.** Zakłada się, że w obliczu podwyżki cen papierosów wywołanej wzrostem akcyzy, spadek spożycia tytoniu w gospodarstwach domowych o niższym statusie społeczno-ekonomicznym będzie o wiele wyraźniejszy niż w przypadku zamożniejszych obywateli. W efekcie, wraz ze wzrostem akcyzy spadnie poziom obciążenia podatkowego wśród biedniejszych warstw społecznych. Równoczesne ograniczenie spożycia tytoniu wśród wszystkich grup społeczno-ekonomicznych jest szczególnie ważne z perspektywy zdrowia publicznego².

¹Światowa Organizacja Zdrowia, Stan zagrożenia epidemią palenia tytoniu w Polsce, 2009;

²Ciecierski Ch., Cherukupalli R., Weresa M., Ekonomiczne aspekty palenia tytoniu i opodatkowania wyrobów tytoniowych w Polsce. Paryż: International Union Against Tuberculosis and Lung Disease, 2011;



MIT

Prowadzona polityka akcyzowa, jak również proponowane zmiany w polityce akcyzowej nie idą w kierunku wyznaczonym prawem europejskim, a wręcz prowadzą do:

- Spadku zapotrzebowania na polski tytoń¹;
- Rozkwitu przemytu wyrobów tytoniowych¹;
- Dalszego pogłębiania różnic w statusie majątkowym społeczeństwa¹;

Fakt 1

Ustawodawstwo UE dotyczące opodatkowania wyrobów tytoniowych jest coraz częściej uznawane nie tylko za instrument fiskalny, lecz również za instrument polityki zdrowia publicznego. Dowody wyraźnie pokazują, że wysokie podatki na papierosy i inne wyroby tytoniowe to jeden z najefektywniejszych instrumentów ograniczających konsumpcję wyrobów tytoniowych, szczególnie wśród młodzieży².

Fakt 2

Wyższy podatek akcyzowy na wyroby tytoniowe, a przez to wyższe ceny to jedne z najskuteczniejszych narzędzi ograniczania rozpowszechnienia i używania wyrobów tytoniowych, czyli działań związanych z ograniczaniem skutków palenia tytoniu³.

Fakt 3

Wzrost podatku jest kluczem do zmniejszenia konsumpcji w kraju i zwiększenia przychodów państwa³.

Fakt 4

Wraz z poprawą sytuacji gospodarczej papierosy są coraz bardziej przystępne cenowo, ponieważ ceny rzeczywiste nie nadążają za wzrostem dochodów i inflacją³.

Fakt 5

Wyższa cena zniechęca młodzież do rozpoczęcia palenia papierosów i zachęca palaczy do rzucenia nałogu³.

Fakt 6

Doświadczenia Polski dostarczają kolejnych dowodów potwierdzających wnioski, że zmniejszenie konsumpcji tytoniu i zwiększenie wpływów z podatków nie są sprzecznymi rezultatami prowadzonej polityki³.

¹Pismo Polskiego Stowarzyszenia Przemysłu Tytoniowego do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów Mirosława Barszcza; sygnatura PMBY 22/2005; 2005-12-27;

²Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Zdrowia i Konsumentów, Kontrola rynku wyrobów tytoniowych w UE, 2009;

³Ciecierski Ch., Cherukupalli R., Weresa M., Ekonomiczne aspekty palenia tytoniu i opodatkowania wyrobów tytoniowych w Polsce. Paryż: International Union Against Tuberculosis and Lung Disease, 2011;



MIT

Do powstawania przemytu przyczyniają się częste podwyżki podatku akcyzowego na wyroby tytoniowe, ponieważ podwyżki akcyzy zachęcają większą grupę palaczy do poszukiwania tańszych nielegalnych wyrobów^{1,2}.

Fakt 1

W Polsce, podobnie jak na świecie, wyższe realne ceny papierosów (lub dostosowane do inflacji w gospodarce) wiążą się ze spadkiem poziomu spożycia na osobę³.

Fakt 2

Uważa się, że na przemyśle tytoniu korzystają duże spółki tytoniowe, nastawione na sprzedaż swoich produktów określonym grupom odbiorców po niższych cenach (bez uiszczenia podatku akcyzowego), co nie byłoby możliwe w świetle obowiązującego prawa. Polska nie jest obecnie krajem docelowym tych dostaw, jako że przemysłom o wiele bardziej opłaca się organizowanie transportu tanich papierosów do krajów zachodnich, jak Wielka Brytania czy Niemcy (tam gdzie cena paczki jest wyższa, przemysł jest w stanie zarobić znacznie więcej)³.

Fakt 3

Nielegalne źródła wyrobów tytoniowych stanowią dla rządu poważne wyzwanie jako że sprzedaż papierosów na czarnym rynku generuje straty w budżecie państwa. W Polsce dochód z akcyzy rośnie pomimo spadającego wskaźnika spożycia tytoniu. Wynika to ze zmiany w strukturze podstawy podatkowej papierosów. Ograniczenie liczby sprzedaży wyrobów tytoniowych pochodzących z nielegalnych źródeł oznacza, że w Polsce pali się głównie legalnie wyprodukowane papierosy, opodatkowane zgodnie z przepisami akcyzowymi. Oznacza to, że choć ogólna konsumpcja papierosów w naszym kraju spadła, palacze coraz częściej będą wybierali tytoń pochodzący z legalnych źródeł³.

¹Pismo Organizacji Związkowych, Zakładów Tytoniowych w Lublinie tj. Organizacja Zakładowa Ogólnopolskiego Pracowniczego Związku Zawodowego „Konfederacja Pracy”, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Zakładów Tytoniowych, Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” do Ministra Finansów Zyty Gilowskiej; sygnatura PMBY 202/2006; 2005-03-23;

²Pismo British American Tobacco Polska do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów, Szefa Służby Celnej RP Jacka Kapicy; sygnatura KPJ1186; 2008-06-24;

³Ciecierski Ch., Cherukupalli R., Weresa M., Ekonomiczne aspekty palenia tytoniu i opodatkowania wyrobów tytoniowych w Polsce. Paryż: International Union Against Tuberculosis and Lung Disease, 2011;



MIT

Przemysł tytoniowy traci na przemyśle papierosów. Członkowie jednego ze związków pracujący jako przedstawiciele handlowi Zakładów Tytoniowych w Lublinie, mieszkający w dużych miastach, blisko granicy i nie tylko, pracują na terenie Polski i są codziennymi świadkami odbywającego się na szeroką skalę handlu papierosami z przemytu. Proceder ten wciąż się rozszerza ze względu na wysokie bezrobocie panujące na tych obszarach, a przemyt i nielegalny handel przynosi dużo większe przychody i zyski niż legalna praca¹.

Fakt 1

Ten argument jest fałszywy. Producenci tytoniu czerpią korzyści z przemytu na kilka różnych sposobów:

- Są opłacani przez hurtowników, których wyroby tytoniowe mogą być potem przemycane²;
- Przemyt zapewnia dopływ tanich papierosów, które pomagają uzależnionym trwać w nałogu. Dochodzi tutaj do szczególnej „dbałości” o osoby o niższym statusie socjo-ekonomicznym²;
- Firmy tytoniowe zarabiają podwójnie na papierosach zajętych przez służbę celną²;
- Przytaczanie argumentów za wstrzymaniem podwyżek akcyzy, które rzekomo powodują wzrost przemytu, umożliwia koncernom wyklócanie się o obniżenie opodatkowania na wyroby tytoniowe (co automatycznie powoduje zwiększenie konsumpcji wyrobów tytoniowych) na legalnym rynku papierosów².

Fakt 2

Sondaż wykazał, że ilość nielegalnych paczek papierosów spadła w okresie między 2004 a 2005 rokiem, po czym w latach 2005–2006 utrzymywała się na dość stabilnym poziomie. Dowodząc zróżnicowania w stopniu zainteresowania papierosami z przemytu w zależności od miejsca zamieszkania, wskazano na fakt, że poziom spożycia tytoniu nielegalnego pochodzenia nie wykazuje tendencji wzrostowych, wręcz stopniowo spada. Należy więc sądzić, że jako strażnik zewnętrznej granicy UE, Polska odnosi większe sukcesy w ograniczaniu przemytu wyrobów tytoniowych chociażby z Rosji, Ukrainy czy Białorusi³.

¹Pismo Organizacji Związkowych, Zakładów Tytoniowych w Lublinie tj. Organizacja Zakładowa Ogólnopolskiego Pracowniczego Związku Zawodowego „Konfederacja Pracy”, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Zakładów Tytoniowych, Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” do Ministra Finansów Zyty Gilowskiej; sygnatura PMBY 202/2006; 2005-03-23;

²Action on smoking and health, Tax & Smuggling Frequently Asked Questions, 2003
http://www.ash.org.uk/files/documents/ASH_217.pdf;

³Ciecierski Ch., Cherukupalli R., Weresa M., Ekonomiczne aspekty palenia tytoniu i opodatkowania wyrobów tytoniowych w Polsce. Paryż: International Union Against Tuberculosis and Lung Disease, 2011;



MIT

Podwyżki akcyzy wzmagają przepływ nielegalnych papierosów zza wschodniej granicy¹.

Fakt 1

W myśl unijnych przepisów, jeśli jeden z członków Wspólnoty osiągnie minimum kwoty akcyzy rzędu 77 euro w przeliczeniu na 1000 papierosów, ma prawo wyznaczyć ograniczenie ilościowe dla zakupu zagranicznych wyrobów tytoniowych w wysokości 300 papierosów. Polsce zapewni to skuteczność wewnętrznej polityki podatkowej².

Fakt 2

Wzmoczone kontrole graniczne na wschodniej granicy Polski zaowocowały spadkiem liczby nielegalnych inicjatyw dotyczących wyrobów tytoniowych na gruncie lokalnym. Jednocześnie odnotowuje się ograniczenie liczby przypadków poważniejszego transgranicznego przemytu uwarunkowanego czynnikami podażowymi, nastawionego na unikanie obowiązku podatkowego. Zwykle taki przemyt odbywa się na dużą skalę i jest kontrolowany przez dobrze zorganizowane grupy przestępcze².

¹Pismo Krajowego Związku Plantatorów Tytoniu do Ministra Finansów Zyty Gilowskiej; sygnatura PA/SM6-524/06; 2006-01-18;

²Ciecierski Ch., Cherukupalli R., Weresa M., Ekonomiczne aspekty palenia tytoniu i opodatkowania wyrobów tytoniowych w Polsce. Paryż: International Union Against Tuberculosis and Lung Disease, 2011;



MIT

Duże różnice w opodatkowaniu doprowadzą do przemytu papierosów na czarnym rynku¹.

Fakt 1

Ten typ przemytu jest odpowiedzialny tylko za małą ilość nielegalnych papierosów w UE. Przemysł wyrobów tytoniowych odbywa się na znacznie większą skalę – całe kontenery nieopodatkowanych papierosów, miliony paczek. Zmniejszenie podatku od wyrobów tytoniowych nie miałoby jakiegokolwiek wpływu na tego rodzaju przemyt, ponieważ nie są uiszczane żadne podatki (np. cło)².

7. STRATY DLA BUDŻETU PAŃSTWA

Mit

Obniżanie podatków na wyroby tytoniowe powoduje wzrost dochodów budżetu państwa¹.

Fakt 1

To błędne założenie. Dobrym przykładem jest Kanada, która w 1994 roku obniżyła podatki na wyroby tytoniowe pod silną presją ze strony przemysłu tytoniowego, w niezbyt trafionej próbie odzyskania straty dochodów spowodowanych przez przemyt. Rok po wprowadzeniu ulg podatkowych, dochody podatkowe znacząco się zmniejszyły i konsumpcja papierosów wzrosła. Oznaczało to ogromne zmniejszenie budżetu netto Kanady, biorąc pod uwagę wszystkie ekonomiczne i społeczne koszty^{3,4}.

Fakt 2

Popyt na papierosy i tytoń jest względnie nieelastyczny. Gdy stawka podatkowa jest podnoszona, powoduje to ograniczenie ilości wypalanych papierosów^{3,4}.

Fakt 3

Jeśli następuje wzrost podatku, to spada wskaźnik konsumpcji tytoniu – efektem jest obniżenie kosztów opieki zdrowotnej i zwiększenie dochodów netto w budżecie państwa^{3,4}.

¹Smoke Free Partnership, TobTax – Making Tobacco Tax Trendy, Tobacco Taxation and Illicit Trade; 2012;

²Action on smoking and health, Tax & Smuggling Frequently Asked Questions, 2003
http://www.ash.org.uk/files/documents/ASH_217.pdf;

³Shafey O, Eriksen M, Ross H, Mackay J. The tobacco atlas (3rd ed.). Atlanta, GA: American Cancer Society, 2009;

⁴Blecher E, van Walbeek C. An international analysis of cigarette affordability. Tob Control 2004;13;



Co mówią plantatorzy tytoniu?

- Dopłaty UE pełnią istotną rolę w dochodach plantatorów tytoniu, ich likwidacja grozi eliminacją nawet 3/4 upraw tytoniu w Polsce¹;
- W ramach działań regulacyjnych Unii Europejskiej planowane jest stopniowe znoszenie dopłat do uprawy tytoniu. Analizy Komisji Europejskiej wskazują na poważne zagrożenie egzystencji plantatorów tytoniu w sytuacji całkowitego zniesienia dopłat¹.

Jaka jest rzeczywistość?

Utrzymanie tytoniu w Polsce nie leży w interesie państwa zarówno z przyczyn zdrowotnych, jak i gospodarczych. Według Michała Stokłosa z American Cancer Society „Uprawa tytoniu w Polsce jest ekonomicznie nieopłacalna, a miejsca pracy plantatorów tytoniu są wysoce subsydiowane. W 2009 roku firmy tytoniowe skupiły od polskich rolników tytoń za 130 milionów złotych, natomiast dopłaty państwa do uprawy tytoniu wyniosły ponad 200 milionów złotych. Oznacza to, że za uprawę tytoniu w Polsce zapłacił głównie Polski podatnik. Nie ma więc powodu aby przeciwstawiać się propozycjom Komisji Europejskiej i dalej wspierać przemysł tytoniowy. Pieniądze te mogłyby trafiać do rolników w postaci dopłat do innych produktów rolnych, które nie przyczyniają się do pogarszania stanu zdrowia społeczeństwa”².

¹Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej, Zielona Księga – Rola branży tytoniowej w polskiej gospodarce narodowej; 2010;

²Stowarzyszenie Manko, Lokal bez papierosa, Koniec z mitem ekonomicznej katastrofy; informacja prasowa z dnia 17 czerwca 2011;

MIT

Wprowadzenie ostrzeżeń obrazkowych jest niewspółmierne i niepotrzebne:

- Dotychczasowe ostrzeżenia wystarczająco informują konsumentów o ryzyku związanym z używaniem wyrobów tytoniowych¹;
- Nie przedstawiono dowodów na lepsze działanie na konsumentów nowych ostrzeżeń graficznych niż tekstowych¹;

W ocenie Business Centre Club nie ma niezbitych dowodów naukowych na skuteczność ostrzeżeń obrazkowych w walce z epidemią chorób odtytoniowych. Co więcej, badania ekonometryczne opublikowane przez Deloitte a przeprowadzone w 24 krajach, w tym w Polsce, na przestrzeni ostatnich 14 lat, dowodzą braku statystycznie istotnych bezpośrednich powiązań między regulacjami w zakresie opakowań produktów tytoniowych, włączając wielkości i typ ostrzeżeń zdrowotnych, a zmianami w konsumpcji papierosów².

Fakt 1

Ostrzeżenia obrazkowe należą do jednych z najbardziej skutecznych sposobów motywowania palaczy do rzucenia nałogu i zniechęcania osób niepalących do rozpoczęcia palenia³.

Fakt 2

Ostrzeżenia obrazkowe na paczkach papierosów zostały przyjęte w 42 krajach na całym świecie⁴.

Fakt 3

Tylko po wprowadzeniu ostrzeżeń tekstowych na paczkach papierosów około 300 tys. Polaków zdecydowało się rzucić palenie⁵.

Fakt 4

W Kanadzie, gdzie stosowanie ostrzeżeń graficznych jest prawnie wymagane, 84% osób palących postrzegało etykiety na opakowaniach jako źródło skutecznej informacji zdrowotnej, podczas gdy w Stanach Zjednoczonych, gdzie wymagane są jedynie ostrzeżenia tekstowe, dotyczyło to tylko 47% osób palących⁶.

Fakt 5

W Brazylii po wprowadzeniu w 2002 roku nowych ostrzeżeń graficznych akceptowanie ich deklarowało 73% osób palących. Równocześnie 54% palaczy zmieniło zdanie na temat zdrowotnych skutków palenia, a 67% stwierdziło, że ostrzeżenia te zmotywowały ich do rzucenia palenia⁷.

¹Uwagi zgłoszone w 2011 r. przez Imperial Tobacco Polska do projektu rozporządzenia Ministerstwa Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie badania zawartości niektórych substancji w dymie papierosowym oraz informacji i ostrzeżeń zamieszczanych na opakowaniach wyrobów tytoniowych zgłoszonych w ramach uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych;

²Pismo Business Centre Club do Ministra Zdrowia Bartosza Arłukowicza; znak sprawy - 3331 ;2012-04-10 Departament Zdrowia Publicznego;

³D Hammond. Health warning messages on tobacco products: a review. *Tobacco Control*; TC Online First published on May 23, 2011 as 10.1136/tc.2010.037630; World Health Organization. *WHO Report on the Global Tobacco Epidemic, 2011. Warning about the dangers of tobacco*. WHO, Geneva 2011;

⁴WHO Fact sheet N°339, maj 2012, <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs339/en/index.html>;

⁵Stanowisko Nr 19/12/P-VI Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej z dnia 29 marca 2012 r. w sprawie niepodpisania projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie badania zawartości niektórych substancji w dymie papierosowym oraz informacji i ostrzeżeń zamieszczanych na opakowaniach wyrobów tytoniowych;

⁶Hammond D., Fong G.T., McDonald P.W., Cameron R., Brown K.S.: Impact of the graphic Canadian warning labels on adult smoking behaviour. *Tob. Control*. 2003;12(4):391-395

⁷Tuma R.S.: Brazil learns what works in antismoking campaigns: high taxes and graphic photos. *J. Natl. Cancer Inst.* 2007;99(6):423-423; Costa e Silva V.L.: Presentation to EU Commission on enforcement of health warnings in Brazil. EU Commission, Brussels 2002;



Ten argument jest subiektywnym roszczeniem opartym na logice wolności wyboru. Dodatkowo neguje szereg istotnych czynników takich jak:

- Palenie jest chemicznie i fizjologicznie uzależniające, więc jak można mieć swobodę wyboru będąc uzależnionym¹?
- Większość palaczy chce rzucić palenie, ale to tani i ogólnodostępny tytoń nie zachęca, aby skończyć z nałogiem¹.
- Większość obecnych palaczy uzależniła się będąc nastolatkami, a dopiero szansę „wybierz” i dokonaj racjonalnego wyboru otrzymali jako dorośli¹.
- Zasada suwerenności konsumenta – założenie, że konsumenci są w pełni poinformowani w odniesieniu do korzyści i kosztów używanych wyrobów i że w pełni pokrywają wszystkie koszty i korzyści związane z nimi – w przypadku tytoniu jest naruszana. To argument, że rząd powinien interweniować w celu zmniejszenia społecznych szkód powodowanych przez konsumpcję wyrobów tytoniowych².

¹Smoke Free Partnership, TobTaxy –Making Tobacco Tax Trendy, Tobacco Taxation and Illicit Trade; 2012;

²Ciecierski Ch., Cherukupalli R., Weresa M., Ekonomiczne aspekty palenia tytoniu i opodatkowania wyrobów tytoniowych w Polsce. Paryż: International Union Against Tuberculosis and Lung Disease, 2011;

